

Erik Høegh-Andersens prædiken juleaften

Taler

Erik Høegh-Andersen
Sognepræst

Dato

24. december 2025

Sted

Trinitatis Kirke, København

Omstændigheder**Prædikentekst**

Lukasevangeliet kapitel 2, vers 1-14

Salmer

Nr. 94, 104, 114, 121

1 Begyndelser i mørke

”Et barn er født i Betlehem, thi glæder sig Jerusalem! Halleluja, halleluja!”.

- 5 Hvorfor denne kolossale glæde i julens salmer? Og hvorfor er det netop julen som er blevet den store fest, ikke påsken, ikke pinsen, men julen samler os alle så kirkerne landet over fyldes af mennesker som synger og glæder sig og mærker højtiden i sig - også selv om de måske ikke alle vil betegne sig selv som troende eller religiøst sindede?

- 10 Hvorfor julen? Fordi det er den store begyndelses fest. Fordi det er det nyes begyndelse midt i det gamle vi fejrer. Et barn er født os – og med barnet er noget nyt og uforudsigeligt blevet til. Et lys er blevet tændt i verdens mørke. Ja lyset vender tilbage – det ved vi her i årets allermørkeste tid.

- 15 Og det er denne længsel, dette håb og denne forvisning om at noget nyt vil kunne vise sig, som gør julen til en højtid der berører os alle. For her kommer vi som vi er – i kirken og derhjemme – med vores glæder og sorger, med vores stolthed og skam, med vores bekymring og frygt, og vi håber at finde nærhed og fred, og så fremfor alt håber vi at noget nyt vil vise sig og spire frem så vi med
20 vores gamle og forslidte liv kan begynde på ny.

Den nye begyndelse - som julen handler om. Det er det vi er skabt til.

- 25 Mennesket er skabt til at begynde, sagde filosoffen Hannah Arendt. Derfor også denne uendelige glæde når et barn kommer til verden, og vi kan tage imod et liv som vil vise os noget vi endnu ikke ved. Det fortæller den voksne at også vores

liv kan forandres, forvandles, begynde forfra og bevæge sig nye steder hen.

30 At vi er skabt til at begynde på ny, det gælder for Hannah Arendt i alle livets
faser. Vi er ikke bare prisgivet livets tilskikkelser og underlagt dets vedtægter og
normer. Vi er skabt til livet igennem at begynde forfra og handle frit. Ja, vi kan
faktisk i tilgivelsens åbenhed vriste os fri af det gamle, så nye muligheder viser
sig. Det er et mirakel – og det er det mirakel der i sidste ende vil kunne redde
verden, siger hun.

35

Denne nye begyndelse, guds-barnet som fødes, er et budskab om at det sidste
ord endnu ikke er sagt. Der meget mere at sige, meget mere vi vil få at se. Det er
et håbefuldt og opløftende budskab både i vores personlige liv og i verdens.

40 Men hvor finder de nye begyndelser sted – i verden som den ser ud lige nu? Vi
har i de sidste årtier stået over for kolossale udfordringer. Klimakrisen er en af
dem, den økologiske krise med arternes uddøen er en anden, demokratiets krise
med truslen fra totalitære og populistiske strømninger en tredje og tech-
giganternes manipulerende tilstedeværelse i vores liv en fjerde. Men vi har
45 faktisk set mange gode begyndelser – mennesker og bevægelser som i ord og
handling har insisteret på at bevare den smukke verden vi har, politikere verden
over som har truffet vigtige beslutninger som bl.a. har ført til enorme grønne
investeringer og tiltag.

50 Men lige nu ser det meste bare ud til at blive rullet tilbage igen – med Trumps
tilbagevenden og en verden hensat i kaos og usikkerhed, og med Putins krig, har
vi fået nye dagsordener at forholde os til.

Så hvor kan vi få øje på de nye begyndelser som vil kunne redde kloden og
55 demokratiet og vores fælles frihed og liv? Det er sandelig svært at pege på dem.
Måske fordi de finder sted på steder og måder vi ikke lige tænker over og lægger
mærke til. Måske fordi de udspiller sig nede under den offentlige bevågenheds
radar. Måske fordi det er inde i mørket det underfulde og de nye begyndelser
sker.

60

Og sådan har det måske i virkeligheden altid været. De væsentlige forandringer,
de sociale revolutioner, begynder ikke med at indflydelsesrige beslutningstagere
bliver enige om en ny strategi. De begynder med at mennesker finder sammen,
taler sammen, lider sammen, drømmer sammen, gør noget sammen – og det

sker inde i mørket og midt i det rod eller kaos mange befinder sig i.

Det er et tema den amerikanske essayist og forfatter Rebecca Solnit i de sidste 20 år, siden udgivelsen af "Hope in the Dark", har opholdt sig ved. Det afgørende sker, siger hun, ude i periferien, eller det ulmer som gløder i mørket.

Modstanden mod racismen som Martin Luther King blev bannerfører for, den nye åbenhed mellem øst og vest som førte til murens fald, opgøret med den undertrykkende og krænkende adfærd der blev kendt som Mee To – intet af dette var blevet besluttet eller forudset. Men det var alt sammen et resultat af mange små begyndelser, samtaler, tanker, gløder i mørket som med tiden samlede sig, blussede op i et bål og blev til en indlysende ny realitet.

Det er i mørket hvor ingen lægger mærke til det, at det sker, de store forandringer som får betydning for os alle. Og det er jo netop det evangelisten Lukas fortæller om i sin beretning om Jesu fødsel. Om hvordan Josef og den højgravide Maria af den kontrollerende statsmagt med kejser Augustus som magtapparatets overhoved bliver kostet af sted fra deres hjemby Nazareth i Galilæa til Betlehem i Judæa for at blive indskrevet i Romerrigets altomfattende statsligt registrerende system. De befinder sig ellers langt fra magtens centrum i Rom, men de må følge de kejserlige dekreter, vandre i flere dage, selvom Maria kan nedkomme hvornår det skal være. Og da de ankommer til Betlehem, er der ingen plads. De må overnatte i en stald, lægge sig til hvile i mørket mellem staldens dyr - og her er det underet sker! Et lille barn kommer til verden. Med al den fremtidsforventning og håbefuldhed der er i det.

Et barn som for kejseren bare er et tal i det store regnskab, men da Lukas har fortalt sin fortælling til ende, har barnet ladet en ny verden blive til, et gudsrige med tilgivelse og frihed og fred, og hans efterfølgere har bragt budskabet om dette nye rige helt ind til magtens centrum i Rom.

Men det begynder ude periferien, i et mørke som ingen ænser eller bekymrer sig om. Det begynder i en stald, hvor de må lægge barnet til at sove i et fodertrug, i en krybbe. Og det begynder på markerne uden for byen hvor fattige hyrder upåagtet har siddet år efter år og holdt nattevagt over deres får. Derude åbenbarer Gud sig og lader sin engel fortælle om barnet i stalden som skal blive til glæde for hele folket og en frelser for os alle. Og vi hører hvordan hyrderne begiver sig ind til stalden, finder barnet og ser det lysende nye det møder dem med. Undrende, opfyldt af glæde og af englenes sang og fryd sidder de sammen

105 med Maria og Josef og ved at her noget nyt og verdensforandrende som
begynder. Her er noget de endnu ikke har vidst om, og som nu er i færd med at
blive til. Her er det som vil kunne forvandle verden og sætte mennesker fri.

Mørket omslutter dem, kejserens og nattens mørke, men her er en glød, en
110 lysning, hvor Gud ser på dem igennem barnet, og de mærker skønheden,
sandheden, barmhjertigheden som oplyser deres hjerter og sind, og de ved at
denne verden kan blive et andet og meget bedre sted.

Ja hvad der egentlig sker derinde i mørket i stalden, er vel ikke til helt at sige og
115 pege ud - som på Sven Havsteen-Mikkelsens vidunderlige julealterbillede som I
ser på salmemarket, ”Den signede stund. Den midnatstid” - andet end at der inde
fra midten, fra krybben udgår et forunderligt, velsignende lys som de er sammen
om.

120 Det er et billede af lyset i staldens mørke, et billede af den nye begyndelse
dengang og et billede af julen som den altid er: mennesker som skrøbelige og
afmægtige finder hinanden, undres over det de ser, glæder sig og længes efter at
noget nyt bliver til. Det er disse små skjulte begyndelser, gløder som ulmer og
lyser i mørket som i sidste ende forandrer verden. Og det er det som julen i sit
125 væsen handler om.

At vi i skjul for den verden som trænger sig på, og som vi har mange grunde til at
frygte, samles med vores kære og holder fast ved det som er os dyrebart og kært.
Vi spiser sammen, giver hinanden gaver og styrker vores fælles bånd. Vi ser
130 hinanden, synger sammen, glæder os over dette dyrebare og vidunderlige og
heldigvis aldrig fuldstændig fastlagte liv.

Jamen, er det da ikke bare en idylliserende flugt fra den verden der lurar på os
derude? vil nogen sikkert sige. Nej det er omvendt – julen er et nødvendigt,
135 ritualiseret nærvær hvor vi forsøger at finde ind til det sted hvor det hele
begynder på ny. Hvor barnet fødes, og det sande liv kan mærkes, og skønheden
vækker os og får vores hjerte til at slå.

Rebecca Solnit der har skrevet om hvordan håbet i mørket, møderne i mørket er
140 det altafgørende som i sidste ende vil kunne forandre vores verden, betoner
netop hvor betydningsfuld vores kærlighed til sandheden og sans for skønheden
er.

145 Sandheden som jo i den grad fordrejes og lider overlast i de totalitære
strømninger vi er omgivet af, og i de sociale medier som manipulerer os på en
måde som vi slet ikke kan finde rede i. Da må sandheden eller det sande liv
genfindes i det sanselige og konkrete, i det personlige nærvær, hvor vi har
mulighed for at tænke selv, som et jeg og et du, for i den åbenhjertige samtale at
150 lade os føre nye steder hen.

Og på samme måde er vores sans for og glæde ved skønheden altafgørende for
vores evne til modstå de nedslående kendsgerninger at det er krig og vold og
grådighed og magt som hjemsøger og tyranniserer denne verdens liv. Solnit har
155 bl.a. i "Orwells roser" skrevet en vidunderlig bog om den engelske forfatter
George Orwell som brugte sit korte liv på at undersøge og skrive om
kulminearbejdernes barske vilkår, om krigens vold og gru og ikke mindst om
den totalitære stats, fremfor alt kommunismens, knægtelse af al menneskelig
frihed og kreativitet. Men samtidig havde han en bemærkelsesværdig glæde ved,
160 ja lidenskab for haver, og ikke mindst for roser. Det blev af hans
venstreorienterede venner anset for at være en idylliserende borgerlig eskapisme.
Men roserne var livsnødvendige for ham. De blomstrer overalt i hans værker og
liv. Han har skrevet vidunderlige passager om deres fortryllende dufte og farver
som bestandig nærede hans sjæl. Her kunne magtens og nyttetænkningens
165 statistik og beregning ikke komme til. Her blev han til den han var skabt til at
være. Og han betragtede, skriver Rebecca Solnit, glæden ved naturens skønhed,
rosens skønhed, menneskers skønhed som en modstandshandling i sig selv.

Hvordan skal vi modstå det pres vi er omgivet af og få ny virkelyst trods
170 modløshed og frygt? Det kan vi bl.a. ved holde fast ved og værne om det
dyrebare vi har fået givet i hinanden, ved at stå sammen i vores rådvildhed, tale
med hinanden om alt det som er vigtigt i vores liv, glæde os, fornøje os, suge
skønheden ind i os og vide at her noget som magtens verden aldrig vil kunne
trænge ind i og forstå. Skønheden som er i alt – "ser du længe nok/ på ansigtet/
175 ser du rosen/ ser du længe nok/ på rosen/ ser du ansigtet", skriver den norske
digter Tomas Espedal.

I skønheden er skæret af Guds herlighed, som Josef og Maria som de første og
siden hyrderne fik at se i det lille barn. Barnet som kom til at forandre verden.
180 Underet i stalden var kun en begyndelse. Han blev den der viste os at i
tilgivelsens og kærlighedens verden er der sandhed og skønhed og altid mulighed

for at begynde på ny.

185 Det ser måske mørkt ud derude – men inde i mørket er der overalt på kloden så mange små begyndelser som vi endnu ikke ved hvor fører os hen. Nogle vil dø hen. Andre vil føre til nye sammenkomster i mørket, gløderne vil blive ved med ulme, nye begyndelser finder altid sted. Gud har altid noget at vise os, og vil være hos os med sin herligheds og sit nærværs inspiration og kraft.

190

Der er nok at håbe på og glæde sig over nu hvor det er jul. Glædelig jul til jer alle! Amen.

Kilde

195 www.trinitatiskirke.dk. Med tilladelse fra udgiver

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

200 Anden tekstrække, Juleaften, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/erik-hoegh-andersens-praediken-juleaften>

205

210

215

220